

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMMISSION DE L'ÉCONOMIE, DE LA
PROTECTION DES CONSOMMATEURS ET DE
L'AGENDA NUMÉRIQUE

COMMISSIE VOOR ECONOMIE,
CONSUMENTENBESCHERMING EN DIGITALE
AGENDA

Mercredi

05-10-2022

Après-midi

Woensdag

05-10-2022

Namiddag

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	Parti Socialiste
VB	Vlaams Belang
MR	Mouvement Réformateur
cd&v	Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
Vooruit	Vooruit
Les Engagés	Les Engagés
DéFI	Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 55 0000/000	Document parlementaire de la 55 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 55 0000/000	Parlementair stuk van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes :	Bestellingen :
Place de la Nation 2	Natieplein 2
1008 Bruxelles	1008 Brussel
Tél. : 02/ 549 81 60	Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be	www.dekamer.be
e-mail : publications@lachambre.be	e-mail : publicaties@dekamer.be

SOMMAIRE

Question de Katrien Houtmeyers à David Clarinval (Classes moyennes, Indépendants, PME et Agriculture, Réformes institutionnelles et Renouveau démocratique, chargé du Com. Ext.) sur "Des marchés publics pour les PME" (55029625C)

Orateurs: **Katrien Houtmeyers, David Clarinval**, vice-premier ministre et ministre des Classes moyennes, des Indépendants, des PME et de l'Agriculture, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

Question de Bert Moyaers à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "La santé numérique des PME" (55029689C)

Orateurs: **Bert Moyaers, David Clarinval**, vice-premier ministre et ministre des Classes moyennes, des Indépendants, des PME et de l'Agriculture, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

Question de Roberto D'Amico à David Clarinval (VPM Classes moyennes, Indépendants, PME et Agriculture, Réformes instit. et Renouv. Démocratique) sur "L'aide apportée aux PME et aux indépendants victimes de la hausse des prix" (55030210C)

Orateurs: **Roberto D'Amico, David Clarinval**, vice-premier ministre et ministre des Classes moyennes, des Indépendants, des PME et de l'Agriculture, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

Question de Albert Vicaire à David Clarinval (VPM Classes moyennes, Indépendants, PME et Agriculture, Réformes instit. et Renouv. Démocratique) sur "Les aides aux indépendants et aux PME pour faire face à la crise énergétique" (55030426C)

Orateurs: **Albert Vicaire, David Clarinval**, vice-premier ministre et ministre des Classes moyennes, des Indépendants, des PME et de l'Agriculture, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

Question de Katrien Houtmeyers à David Clarinval (VPM Classes moyennes, Indépendants, PME et Agriculture, Réformes instit. et Renouv. Démocratique) sur "L'augmentation du nombre d'indépendants mettant un terme à leurs activités" (55030544C)

Orateurs: **Katrien Houtmeyers, David Clarinval**, vice-premier ministre et ministre des Classes moyennes, des Indépendants, des PME et de l'Agriculture, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique

INHOUD

Vraag van Katrien Houtmeyers aan David Clarinval (Middenstand, Zelfstandigen, Kmo's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing, belast met Buit. handel) over "Overheidsopdrachten voor kmo's" (55029625C)

Sprekers: **Katrien Houtmeyers, David Clarinval**, vice-eersteminister en minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing

Vraag van Bert Moyaers aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "De digitale fitheid van kmo's" (55029689C)

Sprekers: **Bert Moyaers, David Clarinval**, vice-eersteminister en minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing

Vraag van Roberto D'Amico aan David Clarinval (VEM Middenstand, Zelfstandigen, Kmo's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De steun voor de kmo's en zelfstandigen die getroffen worden door de forse prijsstijgingen" (55030210C)

Sprekers: **Roberto D'Amico, David Clarinval**, vice-eersteminister en minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing

Vraag van Albert Vicaire aan David Clarinval (VEM Middenstand, Zelfstandigen, Kmo's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De steun voor zelfstandigen en kmo's in het licht van de energiecrisis" (55030426C)

Sprekers: **Albert Vicaire, David Clarinval**, vice-eersteminister en minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing

Vraag van Katrien Houtmeyers aan David Clarinval (VEM Middenstand, Zelfstandigen, Kmo's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De stijging van het aantal zelfstandigen die hun activiteiten stopzetten" (55030544C)

Sprekers: **Katrien Houtmeyers, David Clarinval**, vice-eersteminister en minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing

COMMISSION DE L'ÉCONOMIE,
DE LA PROTECTION DES
CONSOMMATEURS ET DE
L'AGENDA NUMÉRIQUE

COMMISSIE VOOR ECONOMIE,
CONSUMENTENBESCHERMING
EN DIGITALE AGENDA

du

van

MERCREDI 5 OCTOBRE 2022

WOENSDAG 5 OKTOBER 2022

Après-midi

Namiddag

La réunion publique de commission est ouverte à 16 h 07 et présidée par M. Stefaan Van Hecke.
De openbare commissievergadering wordt geopend om 16.07 uur en voorgezeten door de heer Stefaan Van Hecke.

Les textes figurant en italique dans le Compte rendu intégral n'ont pas été prononcés et sont la reproduction exacte des textes déposés par les auteurs.

De teksten die in cursief zijn opgenomen in het Integraal Verslag werden niet uitgesproken en steunen uitsluitend op de tekst die de spreker heeft ingediend.

01 **Vraag van Katrien Houtmeyers aan David Clarinval (Middenstand, Zelfstandigen, Kmo's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing, belast met Buit. handel) over "Overheidsopdrachten voor kmo's" (55029625C)**

01 **Question de Katrien Houtmeyers à David Clarinval (Classes moyennes, Indépendants, PME et Agriculture, Réformes institutionnelles et Renouveau démocratique, chargé du Com. Ext.) sur "Des marchés publics pour les PME" (55029625C)**

01.01 **Katrien Houtmeyers** (N-VA): Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar de schriftelijke versie van mijn mondelinge vraag.

01.01 **Katrien Houtmeyers** (N-VA): *UNIZO a lancé une campagne visant à encourager les PME à participer davantage aux marchés publics. Cette initiative est cruciale, car des chiffres européens récents indiquent que les pouvoirs publics belges n'avaient attribué que 30 % de leurs marchés publics à des PME en 2020, alors que l'UE a défini un objectif de 45 %. Par ailleurs, ce chiffre reflète une diminution par rapport à 2019.*

Mijnheer de minister, zelfstandigenorganisatie Unizo heeft onlangs een project gelanceerd om kmo-ondernemers te stimuleren om meer in te tekenen op overheidsopdrachten. Via workshops probeert ze hen wegwijs te maken in de procedures zodat hun slaagkansen bij overheidsopdrachten stijgen.

Ik heb al vaker vragen gesteld over dit onderwerp, maar blijkbaar gaat de situatie er in de praktijk niet op vooruit. Integendeel. Uit recente Europese cijfers blijkt dat de Belgische overheid in 2020 maar 30% van haar grote overheidsopdrachten gunde aan kmo's (terwijl de EU 45% vooropstelt). Dat was een daling van 34% ten opzichte van 2019. Belgische kmo's stellen zich ook minder kandidaat voor opdrachten. De participatiegraad is 54%, terwijl het Europees minimum 60% bedraagt. Nochtans hebben onze ondernemers alle steun, en zeker die van hun eigen overheid, nodig om overeind te blijven.

In de praktijk horen we dat de drempels voor kmo-ondernemers om in te tekenen op overheidsopdrachten nog te groot zijn. Het gros van de openbare aanbestedingen is nog steeds op maat van de grote bedrijven. Bovendien blijkt dat het heel moeilijk is om dit circuit binnen te geraken, omdat als voorwaarde vaak wordt gesteld dat je als kmo ervaring moet hebben met overheidsopdrachten. Maar daarvoor moet je natuurlijk wel eerst kansen krijgen.

Er zijn dus inspanningen nodig, zowel om de ondernemers te

Comment le ministre évalue-t-il ces chiffres? Dispose-t-il de données plus récentes? Comment explique-t-il la tendance à la baisse? Comment les marchés publics peuvent-ils être rendus plus attrayants aux yeux des PME? De quelle manière les pouvoirs publics peuvent-ils aider à dissiper les malentendus et les

informereren, maar ook vanuit de overheid om de aanbestedingen kmo-vriendelijker te maken. Ik verwacht dat u hier ook werk van wil maken, vermits dit onderwerp ook werd opgenomen in de beleidsnota.

Mijn vragen:

Wat vindt u zelf van deze cijfers en van het feit dat we ver onder de Europese doelstellingen vallen?

Kan u nog recenter cijfermateriaal met ons delen?

Heeft u een verklaring voor deze dalende trend?

Hoe zouden de aanbestedingen van de overheid kmo-vriendelijker kunnen gemaakt worden?

Zou u de pool van kmo's bijvoorbeeld kunnen uitbreiden door minder te vragen naar ervaring? Want anders zijn het altijd dezelfde bedrijven die de aanbestedingen binnenhalen.

Hoe zou u de misverstanden en vooroordelen die kmo's nog hebben over overheidsopdrachten uit de wereld kunnen helpen? Zou de overheid zelf inspanningen kunnen leveren om de kmo's beter te informeren en te begeleiden?

01.02 Minister **David Clarinval**: Mevrouw Houtmeyers, ik ben mij zeker bewust van de moeilijkheden die kmo's, met name de zeer kleine ondernemingen, ondervinden bij de toegang tot overheidsopdrachten. Daarom heb ik in mijn beleidsnota een specifieke actie aan dit onderwerp gewijd. Samen met de eerste minister en de minister voor Ambtenarenzaken hebben wij een actieplan van 32 punten ter goedkeuring voorgelegd aan de ministerraad van 19 november 2021 dat erop gericht is de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten te stimuleren en te zorgen voor een breder toezicht, met name op de deelname van kmo's aan overheidsopdrachten. Sindsdien zijn reeds verscheidene maatregelen genomen of in uitvoering.

De door u geciteerde cijfers verdienen nuancering. Eerst en vooral handelen die cijfers enkel over overheidsopdrachten boven de Europese bekendmakingdrempels, met andere woorden het type overheidsopdrachten dat sowieso minder evident is voor een kmo om te participeren gezien de grootte van de opdracht. Daarnaast zijn de gegevens van slechte kwaliteit. Bijna de helft van dat type opdrachten ontbreekt wegens laattijdige of niet-publicatie van de relevante gegevens en voor de opdrachten waarvoor er wel gegevens beschikbaar zijn, ontbreekt vaak het ondernemingsnummer dat nodig is om de ondernemingsgrootte correct te identificeren. Die Europese cijfers geven met andere woorden geen betrouwbaar beeld van de werkelijkheid.

In het kader van as vier van het gemeenschappelijk actieplan Toegang van kmo's tot overheidsopdrachten bevorderen wordt in de nodige maatregelen voorzien om een grondige, kwaliteitsvolle monitoring van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten in België te garanderen en dat voor de opdrachten boven en onder de Europese bekendmakingdrempels en voor alle Belgische overheidsniveaus.

Ondertussen heeft de FOD Economie pogingen ondernomen om op basis van de vandaag beschikbare gegevens in het e-Procurementplatform van de FOD BOSA de situatie op alternatieve wijze in kaart te brengen. Daarvoor focust de FOD Economie op de gegevens over de op federaal niveau ontvangen offertes volgens ondernemingsgrootte. Het betreft hier dus opnieuw een partiële en

préjugés que nourrissent les PME à l'égard des marchés publics?

01.02 **David Clarinval**, ministre: Le 19 novembre 2021, j'ai présenté au Conseil des ministres, avec le premier ministre et la ministre de la Fonction publique, un plan d'action contenant 32 points visant à stimuler l'accès des PME aux marchés publics. Depuis lors, diverses mesures ont déjà été mises en oeuvre.

Les chiffres cités doivent être nuancés. En effet, ils ne portent que sur les marchés publics d'une valeur supérieure aux seuils de publicité européens. Il n'est pas évident pour les PME de participer à des marchés d'une si grande ampleur. En outre, les données sont de mauvaise qualité et ne peuvent donc pas renvoyer une image fidèle de la réalité.

Le plan d'action commun *Stimuler l'accès des PME aux marchés publics* prévoit un suivi qualitatif de la participation des PME aux marchés publics.

Entre-temps, le SPF Économie a tenté d'établir un aperçu de la situation actuelle sur la base des données disponibles sur la plateforme e-Procurement du SPF BOSA. Il s'agit des offres reçues en fonction de la taille de l'entreprise, à l'échelon fédéral. Il s'agit donc de nouveau d'un indicateur incomplet.

onvolledige indicator.

Een rapport opgesteld in 2021 leert ons volgende zaken: in 2015 was 8 % van de ontvangen offertes afkomstig van een onderneming zonder werknemers, 18 % van een onderneming met 1 tot 9 werknemers, 12 % van een onderneming met 10 tot 19 werknemers enzovoort. Misschien kan ik u de lange lijst met cijfergegevens overhandigen. Idem voor 2020. Misschien kunt u die cijfers zelfs raadplegen.

Momenteel wordt er gewerkt aan een update van die partiële cijfers. Op basis van de acties inzake de monitoring van de kmo-participatie voorzien in het gemeenschappelijke actieplan zal de Belgische Staat in zijn geheel vanaf 2025 in staat zijn om een quasi volledig beeld te krijgen van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten. Het gemeenschappelijke actieplan voorziet in een reeks maatregelen om de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten te stimuleren. U kunt het in zijn geheel raadplegen op de website van de FOD Economie. Ik kan u de link doorsturen.

Bovendien heeft de ministerraad van vrijdag 7 juli 2022 een voorontwerp van wet gevalideerd dat een diepgaander en preciezer toezicht over de deelname van kmo's aan overheidsopdrachten mogelijk zal maken. Met name door de digitalisering van de procedures onder de Europese bekendmakingsdrempels, moeten de kmo's van het land zich inschrijven via e-Procurement. Via dit platform ontvangen zij ook alle aankondigingen van opdrachten die voor hen van belang kunnen zijn.

Voorts werken wij momenteel met de eerste minister en de minister van Ambtenarenzaken aan een ander voorontwerp van wet dat erop gericht is de betalingsmodaliteit in het kader van de uitvoering van overheidsopdrachten te verbeteren, met name door te voorzien in de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden voorschotten te vragen en de betaaltermijn te verbeteren. Het wetsontwerp voorziet in een administratieve vereenvoudiging van de elektronische handtekening, die van deelnemers aan overheidsopdrachten wordt verlangd, en waarvan de huidige modaliteit, met name voor de kmo's, praktische problemen oplevert.

Er zitten nog andere elementen in het plan, maar ik stel voor dat ik u het totaalantwoord schriftelijk bezorg. Dat zijn nog drie bladzijden, en dus wat te lang voor de mondelinge vraag. Ik geef u alle teksten met alle cijfers.

01.03 Katrien Houtmeyers (N-VA): Het zou fijn zijn om die documenten te ontvangen. Van de website ben ik op de hoogte. U spreekt over het platform voor inschrijvingen. Daar ben ik ook van op de hoogte. Het is alleen niet zo eenvoudig om zich daarop te registreren en in te schrijven. Zeker voor kleine bedrijven geeft dat echt nog problemen. Een vereenvoudiging kan zich daar echt nog wel opdringen.

In mijn vraag heb ik het ook over de vele drempels voor kmo's om in te tekenen op overheidsopdrachten. Een van de vereisten is dikwijls ervaring met overheidsopdrachten. Daar staan punten op. Als een bedrijf niet in dat circuit zit, is het heel moeilijk om daarin te geraken. Een van de punten is immers ervaring met overheidsopdrachten.

Un rapport de 2021 nous enseigne qu'en 2015, 8 % des offres reçues provenaient d'entreprises sans travailleurs, 18 % d'entreprises comptant 1 à 9 travailleurs et 12 % d'entreprises comptant 10 à 19 travailleurs. Je fournirai davantage de chiffres par écrit. À partir de 2025, l'État belge pourra fournir une image quasi-complète de la participation des PME aux marchés publics.

Le site du SPF Économie propose un aperçu des mesures du plan d'action visant à stimuler l'accès des PME aux marchés publics.

Le vendredi 7 juillet 2022, le Conseil des ministres a approuvé un avant-projet de loi visant à permettre un monitoring plus précis de la participation des PME aux marchés publics. En raison de la numérisation des marchés dont le montant estimé est inférieur aux seuils européens en matière de publicité, les PME devront s'inscrire sur la plateforme e-Procurement. Elles recevront ensuite, par le biais de cette plateforme, tous les avis de marchés susceptibles de les intéresser.

Un autre avant-projet vise à améliorer les modalités de paiement dans le cadre de l'exécution des marchés publics et à simplifier les modalités en matière de signature électronique.

Je fournirai la suite de ma réponse par écrit.

01.03 Katrien Houtmeyers (N-VA): La procédure d'enregistrement sur la plateforme est relativement complexe, surtout pour les petites entreprises. Une simplification s'impose.

Lors de la passation de marchés publics, on exige souvent de l'expérience en matière de marchés publics. Il est dès lors très difficile pour une entreprise qui ne fait pas partie du circuit de

Daardoor zijn het altijd dezelfde bedrijven die in dat circuit blijven zitten. Daar kan eens over worden nagedacht, hoe we dat breder kunnen maken, zodat meer bedrijven daarop kunnen inspelen.

se voir attribuer un projet.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

02 Vraag van Bert Moyaers aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "De digitale fitheid van kmo's" (55029689C)

02 Question de Bert Moyaers à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "La santé numérique des PME" (55029689C)

02.01 Bert Moyaers (Vooruit): Mijnheer de minister, uit een peiling van Unizo blijkt dat slechts de helft van de Vlaamse kmo's en zelfstandigen actief inzet op digitalisering. Dat is natuurlijk heel weinig. Op basis van de verzamelde gegevens in verband met digitalisering stelde Unizo de index digitale fitheid op. Deze graadmeter brengt de digitale paraatheid van zelfstandigen en kmo's in kaart. In deze index wordt met zes elementen gewerkt, waaronder het hebben van een expliciete digitale strategie, het analyseren van klantendata en het nemen van maatregelen op het vlak van cybersecurity. Bij de ondernemers behaalt 48 % een score van vijf op zes. Zij worden beschouwd als digitaal fit. Bij 38 % worden wel digitale initiatieven ingevoerd maar zij scoren niet optimaal, terwijl 14 % absoluut gebuist is.

02.01 Bert Moyaers (Vooruit): Un sondage d'UNIZO indique que seule la moitié des PME et indépendants flamands mise activement sur la numérisation. Parmi les entrepreneurs, 48 % sont considérés comme ayant une bonne santé numérique. Ils sont 38 % à prendre des initiatives sur le plan numérique, mais n'obtiennent pas un score optimal, tandis que 14 % sont "busés". Le résultat en matière de cybersécurité est tout particulièrement alarmant. Le ministre dispose-t-il d'un plan d'action en la matière?

Tijdens de covidpandemie werden heel veel ondernemingen gedwongen om te digitaliseren. Toch scoren er vandaag nog heel veel een onvoldoende. Vooral het resultaat op het vlak van cybersecurity is alarmerend: één onderneming op drie past absoluut geen basismaatregelen toe. Bij een phishingtest onder de Unizo-leden liep één ondernemer op vijf in de val, terwijl ze nog wel op voorhand waren gewaarschuwd. Er is dus echt wel nood aan een bewustmakingscampagne.

Bent u zich ervan bewust dat de digitale fitheid van onze ondernemers beter moet? Hebt u zelf een actieplan om vanuit de federale overheid de ondernemers beter te wapenen op het vlak van cybersecurity? Plant u een specifieke bewustwordingscampagne voor kmo's en zelfstandigen?

02.02 Minister David Clarinval: Mijnheer Moyaers, het onderwerp van uw vragen wordt steeds belangrijker, zowel voor het bedrijfsleven als voor de rest van de samenleving. Hoewel wij ons moeten blijven inspannen om de digitaliseringsgraad van onze bedrijven te verbeteren, moet ook worden opgemerkt dat volgens de meest recente gegevens van Eurostat de Belgische kmo's boven aan de Europese ranglijst staan wat betreft digitale intensiteit. Alleen de Scandinavische landen, Zweden, Finland en Denemarken, en Malta en Nederland hebben een groter aandeel kleine bedrijven met een hoge of zeer hoge digitale intensiteit. Van de kleine Belgische bedrijven wordt 24 % beschouwd als bedrijf met een hoge of zeer hoge digitale intensiteit. Dat is meer dan de 10 % in Frankrijk, 21 % in Duitsland of 17 % in Luxemburg. Evenzo is in België een groter deel van de middelgrote bedrijven digitaal intensief dan in de buurlanden.

02.02 David Clarinval, ministre: Selon les dernières données d'Eurostat, les PME belges sont en tête du classement européen en termes d'intensité numérique. En Belgique, la part d'entreprises de taille moyenne qui sont de haute intensité numérique est plus grande que dans les pays voisins. Le gouvernement soutient fiscalement les investissements dans la technologie numérique ainsi que dans les outils de numérisation et depuis quelques années, nous travaillons également à la sensibilisation des PME, notamment à travers un

We moeten opmerken dat de regering investeringen in digitale technologie en digitaliseringstools fiscaal steunt. Bovendien werken

mijn voorgangers en ik sinds enkele jaren aan de sensibilisering van kmo's inzake digitalisering, onder andere via een wedstrijd voor getuigenissen van gedigitaliseerde kmo's in het kader van de campagne Tijd voor digitaal. De demystificatie van artificiële intelligentie, een campagne die gevoerd werd in de loop van 2021; de versterking van de cyberveiligheid met de cyberscan die geraadpleegd kan worden op de website van de FOD Economie; en steun voor de ontwikkeling van lokale e-commerce. Verder zal ik in 2023 een campagne lanceren gericht op de zelfstandigen en de kmo's om hen kwalitatieve informatie te geven om zich voor te bereiden en e-commerce-activiteiten te ontwikkelen. Ik meen dat die verschillende projecten positief zijn voor onze ondernemingen en wens mijn acties in die richting voort te zetten.

Wat betreft cyberbeveiliging en de studie die u noemt, zijn de cijfers die naar voren komen over het gebrek aan basisbescherming voor bedrijven inderdaad alarmerend. De verbetering van de cyberbeveiliging van onze kmo's is een van mijn prioriteiten en ik heb daaromtrent meerdere initiatieven genomen.

De cyberscan, een instrument voor auto-evaluatie en advies aan de kmo's, werd online geplaatst in maart 2022 door de FOD Economie. Gelijktijdig zijn wij in het kader van het Plan voor Herstel en Veerkracht, samen met vice-eersteminister De Sutter, van plan om de cyberweerbaarheid van kmo's en zelfstandigen te verbeteren. Hiervoor wordt een budget van 12 miljoen euro uitgetrokken. Het project omvat meerdere concrete acties. Er zal een meerjarige bewustmakingscampagne worden gevoerd en er zal een website worden ontwikkeld, specifiek voor startende ondernemers, rond cyberbeveiliging. Het doel van de campagne en de website is dubbel. Ten eerste is het doel om werk te maken van een gedragsverandering bij de kmo's, opdat zij de nodige maatregelen nemen om hun cyberveiligheid te versterken. Ten tweede is het doel de kmo's te informeren en sensibiliseren via verschillende bestaande middelen over de cyberveiligheid van de kmo's, en met name de cyberscan. De campagne en de website zullen eind 2022 worden gelanceerd en zullen in de komende jaren worden voortgezet.

Aanvullend werden er vijf projectoproepen gelanceerd, die open blijven staan tot 31 oktober 2022. Zij beogen concreet bij te dragen aan de cyberweerbaarheid van onze kmo's. Deze vijf oproepen, vier nationale en één gewestelijke, hebben betrekking op de volgende thema's: organisatorische maatregelen, technische maatregelen, opleidingen en toegang tot vaardigheden, professionele begeleiding, specifieke transversale projecten.

Dit zijn dus de verschillende initiatieven in verband met de cyberbeveiliging van onze kmo's die, naar mijn mening, volledig tegemoetkomen aan uw legitieme bezorgdheden.

02.03 Bert Moyaers (Vooruit): Mijnheer de minister, dit is inderdaad een onderwerp dat steeds belangrijker wordt, zowel voor particulieren als voor ondernemers. We zijn immers allemaal kwetsbaar op dat vlak.

Ik verwees naar een aangekondigde phishingtest die Unizo uitvoerde, waarbij toch nog 20 % van de deelnemers in de val liep. Uit andere studies die ik heb gelezen blijkt dat heel veel kmo's zelfs niets hebben

concours, la démystification de l'intelligence artificielle, le renforcement de la cybersécurité grâce au cyberscan et le soutien au développement du commerce électronique local. En 2023, je lancerai une campagne visant à fournir aux indépendants et aux PME des informations de qualité sur le développement des activités de e-commerce.

Les chiffres concernant l'absence de cyberprotection de base sont alarmants. L'amélioration de la cybersécurité de nos PME est l'une de mes priorités.

Le cyberscan est un instrument d'autoévaluation et de conseil aux PME, disponible en ligne depuis mars 2022. Avec la vice-première ministre De Sutter, nous entendons également améliorer la cyberrésilience des PME et des indépendants. Douze millions d'euros ont été dégagés à cet effet. Une campagne de sensibilisation pluriannuelle sera menée et un site internet en rapport avec la cybersécurisation, sera développé à l'usage des entrepreneurs débutants. La campagne et le site internet seront lancés fin 2022. Par ailleurs, quatre appels à projets nationaux et un appel à projets régional ont été lancés. Ils sont ouverts jusqu'au 31 octobre 2022 et devront nous permettre de contribuer concrètement à la cyberrésilience de nos PME. Les projets concernent des mesures organisationnelles et techniques, des formations et l'accès à des compétences, un accompagnement professionnel, ainsi que des projets transversaux spécifiques.

02.03 Bert Moyaers (Vooruit): Les particuliers comme les entreprises sont vulnérables à ce niveau. Les actions de sensibilisation sont une bonne chose au vu des conclusions alarmantes des études. Il est également positif de mettre en

voorzien inzake cyberveiligheid. Vaak is het de bedrijfsleider zelf die instaat voor het veiligheidsplan. Daarbij blijkt zelfs dat 40 % van die bedrijfsleiders bereid zouden zijn om losgeld te betalen in het geval van cybercrime, in de hoop hun gegevens te kunnen terugkrijgen. Dat lijkt me niet meteen een strak plan. Het is dan ook goed dat u bewustmakingsacties organiseert en samen met minister De Sutter acties zult ondernemen.

Ik vind het goed dat er een website komt, alleen moeten we opletten dat het niet de zoveelste website wordt, waardoor we uiteindelijk door de bomen het bos niet meer zien. De krachten bundelen is in deze kwestie niet onbelangrijk.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

03 Question de Roberto D'Amico à David Clarinval (VPM Classes moyennes, Indépendants, PME et Agriculture, Réformes instit. et Renouv. Démocratique) sur "L'aide apportée aux PME et aux indépendants victimes de la hausse des prix" (55030210C)

03 Vraag van Roberto D'Amico aan David Clarinval (VEM Middenstand, Zelfstandigen, Kmo's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De steun voor de kmo's en zelfstandigen die getroffen worden door de forse prijsstijgingen" (55030210C)

03.01 Roberto D'Amico (PVDA-PTB): Monsieur le ministre, de nombreuses petites entreprises et indépendants souffrent de la hausse des prix et du manque de mesures ambitieuses de votre gouvernement en la matière.

Quelles mesures allez-vous mettre en place pour soutenir les PME et les indépendants face à la hausse des prix?

De quelle façon les grandes entreprises qui profitent de la hausse des prix vont-elles contribuer à soutenir les plus petites entreprises?

03.02 David Clarinval, ministre: Monsieur D'Amico, j'ai déjà répondu pour partie à votre question dans la réponse à Mme Houtmeyers. Dans votre deuxième question, vous évoquez les grandes entreprises qui profitent de la hausse des prix et pourraient contribuer à soutenir les plus petites. Dans le cadre de la crise actuelle, toutes les entreprises sont touchées, certaines plus que d'autres et cela n'a pas toujours à voir avec leur taille mais bien plus avec le caractère énergivore de leur activité.

Certaines filières d'activités sont également plus fortement touchées par la hausse des prix de certaines matières premières. Je pense notamment au secteur agroalimentaire, mais aussi au secteur de la construction. Des critères tels que le pourcentage du chiffre d'affaires qu'une entreprise dépense en coût énergétique et le niveau d'accroissement de leurs dépenses énergétiques par rapport à une année de référence sont utilisés.

Les difficultés économiques que nous traversons sont sérieuses, et ce pour de nombreux ménages, mais aussi de nombreux indépendants et entreprises face à la hausse de leurs coûts fixes. Les mesures d'aide sont largement prises en charge par l'État et, donc, par le fruit des activités de tous ceux qui travaillent en Belgique, les

place un site internet, mais nous devons éviter une trop grande fragmentation des initiatives.

03.01 Roberto D'Amico (PVDA-PTB): Tal van kleine ondernemingen en zelfstandigen worden momenteel zwaar getroffen door de stijgende prijzen.

Welke maatregelen neemt u om hen te helpen? Hoe zullen de grote ondernemingen die nu garen spinnen bij deze prijsverhogingen de kleine ondernemingen te hulp schieten?

03.02 Minister David Clarinval: In mijn antwoord aan mevrouw Houtmeyers heb ik uw vraag al ten dele beantwoord. Alle ondernemingen worden geraakt door de crisis; sommige weliswaar meer dan andere, maar dat hangt niet altijd samen met de grootte van de bedrijven maar wel met de mate waarin de bedrijfsactiviteiten energie-intensief zijn of met de prijs van bepaalde grondstoffen. Er worden criteria gehanteerd zoals het percentage van de omzet dat opgaat aan energiekosten en de groei van deze kosten ten opzichte van een bepaald referentiejaar. De kosten van de steunmaatregelen worden grotendeels gedragen door de Staat en dus door de opbrengst van het werk van de werknemers

petites entreprises comme les grandes.

en van de activiteiten van de kleine en grote ondernemingen.

03.03 Roberto D'Amico (PVDA-PTB): Merci, monsieur le ministre. Vous avez certainement vu, sur les réseaux sociaux, les boulangers se plaindre du coût de l'énergie. Un boulanger notamment est passé d'un acompte de 1 800 à 11 000! Si on ne prend pas des mesures assez fortes, tout un pan de l'économie risque de disparaître face à cette augmentation du coût de l'énergie.

03.03 Roberto D'Amico (PVDA-PTB): Als er geen krachtige maatregelen worden genomen, dreigt een hele tak van de economie ten onder te gaan als gevolg van de stijgende energieprijzen.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

De **voorzitter**: Vraag nr. 55030389C van mevrouw Depraetere wordt uitgesteld.

04 Question de Albert Vicaire à David Clarinval (VPM Classes moyennes, Indépendants, PME et Agriculture, Réformes instit. et Renouv. Démocratique) sur "Les aides aux indépendants et aux PME pour faire face à la crise énergétique" (55030426C)

04 Vraag van Albert Vicaire aan David Clarinval (VEM Middenstand, Zelfstandigen, Kmo's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De steun voor zelfstandigen en kmo's in het licht van de energiecrisis" (55030426C)

04.01 Albert Vicaire (Ecolo-Groen): Monsieur le président, monsieur le ministre, les questions auraient pu être groupées car elles portent pour ainsi dire que le même sujet.

04.01 Albert Vicaire (Ecolo-Groen): Voor zelfstandigen en ondernemingen werd er beslist de accijnzen op energie maximaal te verlagen. Het overbruggingsrecht en de tijdelijke werkloosheid wegens de energiecrisis dragen er echter eerder toe bij dat ondernemingen sluiten dan dat ze hun economische activiteit voortzetten. Als er geen bakkerijen meer zullen zijn, zal iedereen noodgedwongen zijn eigen brood moeten bakken of het in de supermarkt moeten kopen. Dat is niet het economische model dat we willen.

Cependant, ma question porte plus particulièrement sur les mesures que vous avez prises et sur celles que vous envisagez.

J'ai appris, comme tout le monde, en lisant la presse, qu'une diminution maximale des accises sur l'énergie avait été décidée pour les indépendants et les PME afin de leur permettre de faire face à la hausse des prix de l'énergie.

Mais il est également question de deux autres mesures. La première a trait au droit passerelle, la deuxième au chômage énergie. Ces mesures aident plutôt les entreprises à fermer et non à continuer leur activité économique.

Monsieur le ministre, je ne veux pas de mesures qui nuisent à l'activité économique. Je veux des mesures qui aident les entrepreneurs à poursuivre leur activité. Lorsqu'il n'y aura plus de boulangerie, tout le monde sera obligé de faire son pain ou d'aller en acheter dans les grandes surfaces. Ce n'est pas le modèle économique que nous voulons. Nous souhaitons protéger les indépendants.

Aan welke nieuwe maatregelen werkt u om onze zelfstandigen en kmo's te helpen hun energierekening te betalen?

Monsieur le ministre, sur quelles nouvelles mesures planchez-vous pour aider nos indépendants et nos PME à payer leur facture d'énergie?

04.02 David Clarinval, ministre: Monsieur le président, je crois aussi qu'il aurait fallu joindre les questions.

04.02 Minister David Clarinval: Ik ben geen voorstander van maatregelen die de economie schaden of ten koste van de werknemers gaan. Het overbruggingsrecht en de tijdelijke werkloosheid zijn relevante steunmaatregelen

Je partage votre point de vue et je ne suis certainement pas non plus en faveur de mesures qui nuisent à l'économie ou qui sacrifient les salariés au détriment des entreprises. Mon plus vif souhait est de maintenir l'activité économique et tout l'emploi dans ce pays. Les

entreprises ont besoin des travailleurs et réciproquement. Face à la situation actuelle, il était nécessaire de venir rapidement en aide aux entreprises qui doivent réduire la voilure pour éviter une faillite. Le droit passerelle et le chômage temporaire constituent une bonne réponse à cette situation.

Il est vrai que les mesures fédérales pourraient être perçues comme étant des mesures d'aide à la fermeture. Ce n'est pas le cas. Certains indépendants sont dans des situations telles qu'ils sont contraints de fermer, et il nous incombe de les accompagner. Par contre, d'autres mesures directes, comme la diminution d'accises ou les aides directes au niveau régional, sont des mesures qui veillent à maintenir les activités. Le gouvernement a pris des mesures directement en vue de réduire la facture d'énergie, ainsi que des mesures fiscales et sociales pour soutenir les indépendants et les PME en difficultés. Je ne vais pas les répéter à nouveau.

La réduction de la facture énergétique de nos entreprises et des particuliers ne sera pas résolue par le seul niveau fédéral. Notre premier ministre a clairement rappelé que les Régions avaient un rôle à jouer et devaient intervenir en soutien aux entreprises. La Région flamande vient de décider de le faire tant pour réduire les factures énergétiques, que pour soutenir les entreprises en difficulté. L'expansion économique et les aides directes relèvent en effet des compétences régionales.

Le premier ministre et la ministre de l'Énergie travaillent à des solutions structurelles pour réduire la facture énergétique des particuliers et des entreprises. En ce qui me concerne, je suis à leurs côtés pour mettre en place des mesures d'accompagnement, dont certaines sont en effet des mesures d'accompagnement dans le cadre de fermetures temporaires des activités.

04.03 Albert Vicaire (Ecolo-Groen): Monsieur le ministre, merci pour votre réponse.

Je pense qu'on ne peut effectivement pas limiter d'emblée tous les prix pour toutes les entreprises. Il faut limiter nos aides aux petites entreprises ou, par exemple, comme en France, aux entreprises qui emploient dix personnes maximum. Mais il est absolument indispensable de les aider, tout en restant dans les contraintes budgétaires que nous avons.

C'est pour cela qu'il faut réfléchir à prévoir dans le budget une espèce de tarif social pour les indépendants ou bien un contrat PME pour l'énergie électrique en tout cas; parce que clairement, on risque là de faire face à une chute en dominos de notre activité économique. Cela coûtera bien plus cher de redresser tout cela que d'éviter que cela ne tombe. Merci.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

De **voorzitter**: Vraag nr. 55030534C van de heer Vanden Burre wordt omgezet in een schriftelijke vraag.

05 Vraag van Katrien Houtmeyers aan David Clarinval (VEM Middenstand, Zelfstandigen, Kmo's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De stijging van het aantal zelfstandigen die hun activiteiten stopzetten" (55030544C)

voor bedrijven die moeten inkrimpen om een faillissement te voorkomen. Sommige zelfstandigen zijn gedwongen hun zaak te sluiten en we moeten ze begeleiden. We kunnen echter met andere directe maatregelen, zoals de verlaging van de accijnzen of de verlaging van de energierekening, de activiteit ondersteunen.

De eerste minister heeft eraan herinnerd dat de Gewesten, die bevoegd zijn voor de economische expansie en de directe steun, de ondernemingen ook moeten steunen. Het Vlaams Gewest heeft zopas beslist de energiefactuur te verlagen en bedrijven in moeilijkheden te steunen. De eerste minister en de minister van Energie werken aan structurele oplossingen om de energierekening van particulieren en bedrijven te verlagen. Van mijn kant ontwikkel ik flankerende maatregelen.

04.03 Albert Vicaire (Ecolo-Groen): We kunnen niet alle prijzen drukken voor alle bedrijven. De klemtoon moet liggen op de kmo's, met inachtneming van onze budgettaire beperkingen. We moeten erover nadenken om in de begroting een sociaal tarief voor zelfstandigen op te nemen of een elektriciteitscontract voor kmo's. Anders dreigt onze economie als een kaartenhuis in te storten, wat veel duurder zal uitvallen.

05 Question de Katrien Houtmeyers à David Clarinval (VPM Classes moyennes, Indépendants, PME et Agriculture, Réformes instit. et Renouv. Démocratique) sur "L'augmentation du nombre d'indépendants mettant un terme à leurs activités" (55030544C)

05.01 Katrien Houtmeyers (N-VA): Ik verwijs naar mijn schriftelijk ingediende vraag.

Volgens cijfers van de FOD Economie is het aantal zelfstandigen dat zijn activiteiten tussen 2020 en 2021 heeft stopgezet, toegenomen met acht procent. Een jaar eerder, tussen 2019 en 2020, was er nochtans een sterke daling van het aantal stopzettingen (-19,1 procent). Het waren vooral zelfstandigen die hun activiteit in hoofdbezigheid uitoefenen die er tussen 2020 en 2021 de brui aan gaven. Ook voornamelijk vrouwen (+9,4 procent) en mensen van minder dan 35 jaar (+15,3 procent) stopten hun zelfstandige activiteit.

Volgens de FOD Economie moet deze tendens - van meer zelfstandigen die stoppen - worden geïnterpreteerd in het licht van het einde of de verkorting van steunmaatregelen in 2021 die in het kader van de gezondheids crisis werden genomen, zoals het moratorium op faillissementen of het overbruggingsrecht.

Hoewel het totale aantal zelfstandigen nog altijd in stijgende lijn gaat (+4 procent tussen 2020 en 2021, tot 1.230.419 zelfstandigen en helpers in het vierde kwartaal van 2021) mogen we niet voorbijgaan aan het feit dat meer zelfstandigen, dus blijkbaar ook jongeren, ervoor kozen om hun zelfstandige activiteit te staken.

Meneer de minister,

Kan u me meer recente cijfers (van dit jaar) verschaffen van het aantal zelfstandigen dat zijn activiteiten stopzet?

Kan u een onderverdeling maken per gewest, geslacht, leeftijd en sector?

Vindt u het zelf zorgwekkend dat steeds meer zelfstandigen afzien van hun ondernemingsplannen?

Welke verklaring geeft u zelf aan deze trend?

En wil u de stijgende trend van stopzettingen aanpakken? Zo ja, hoe?

05.02 Minister David Clarinval: Mevrouw Houtmeyers, de meest recente cijfers over het aantal stopzettingen van zelfstandigen gaan inderdaad over 2021. Deze cijfers worden jaarlijks geactualiseerd op de website van de FOD Economie. Het RSVZ zal in de loop van 2023 de cijfers van 2022 publiceren.

Ik ben het eens met de analyse van de FOD Economie die stelt dat er in 2021 een stijging van het aantal stopzettingen was met 8 %. Groepen waarbij het aantal stoppers sterker steeg dan gemiddeld zijn vrouwen, zelfstandigen jonger dan 35 jaar en zelfstandigen die actief zijn in de transportsector. Deze evolutie is onderhevig aan de economische context en de progressieve stopzetting van de ondersteuningsmaatregelen die werden genomen in het kader van de gezondheids crisis, zoals een moratorium op faillissementen.

05.01 Katrien Houtmeyers (N-VA): *Selon les chiffres du SPF Économie, le nombre d'indépendants ayant cessé leurs activités entre 2020 et 2021 a augmenté de 8 %.*

Le ministre peut-il fournir les chiffres y afférents pour cette année? Peut-il les ventiler par Région, par sexe, par âge et par secteur? Cette tendance l'inquiète-t-il? Comment explique-t-il cette tendance? Comment luttera-t-il contre cette tendance à la hausse?

05.02 David Clarinval, ministre: Les chiffres les plus récents concernent 2021. L'Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI) publiera les chiffres de 2022 dans le courant de l'année 2023. Les femmes, les indépendants de moins de 35 ans et les indépendants du secteur du transport présentent un taux de cessations plus élevé que la moyenne. Cette évolution est imputable au contexte économique et à la fin progressive des

De jaren 2020 en 2021 waren zwaar voor de zelfstandigen en voor sommige sectoren in het bijzonder. We weten dat vrouwelijke zelfstandigen vooral actief zijn in sectoren die zwaar getroffen werden door de sanitaire crisis. De jongste ondernemers zijn ongetwijfeld globaal minder gewapend tegen crisissen van een uitzonderlijke omvang. Het jaar 2022 zal ook worden gekenmerkt door de gevolgen van de inflatie en de energiecrisis die het hele Belgische socio-economische weefsel raakt.

Om de zelfstandigen en ondernemingen te helpen heeft de regering besloten een hele reeks maatregelen in te voeren. Ik heb ze al vermeld. Het gaat over uitstel van sociale bijdragen voor bedrijven in moeilijkheden als gevolg van de hoge energiekosten. Ook de regeling voor tijdelijke energiewerkloosheid wordt geactiveerd en afgestemd op het Europees tijdelijk crisis kader. Verder zal het tijdelijk overbruggingsrecht worden toegekend aan zelfstandigen die moeilijkheden ondervinden door hun energierekening. Voor de sociale bijdragen van zelfstandigen zal in langere terugbetalingsregelingen worden voorzien. Ook wordt een tijdelijk moratorium op faillissementen ingevoerd voor bedrijven die door de energiecrisis zijn getroffen als gevolg van acties van leveranciers.

Momenteel geef ik de prioriteit aan het ondersteunen van de zelfstandigen en de kmo's ten aanzien van de uitzonderlijke gebeurtenissen waarmee we worden geconfronteerd. We moeten laten zien dat de overheid aan de zijde van de zelfstandigen en kmo's staat. We moeten werken aan het herstel van de welvaart en daarvoor moet met name de ondernemingsgeest worden aangewakkerd.

05.03 Katrien Houtmeyers (N-VA): Dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 16.36 uur.
La réunion publique de commission est levée à 16 h 36.*

mesures de soutien prises dans le cadre de la crise sanitaire.

Les années 2020 et 2021 ont été difficiles pour les indépendants et pour certains secteurs en particulier. Les indépendantes sont principalement actives dans les secteurs les plus touchés par la crise sanitaire. Les entrepreneurs les plus jeunes sont également moins armés face aux crises exceptionnelles. En outre, nous sommes confrontés en 2022 à l'inflation et à une crise de l'énergie.

Le gouvernement a donc pris des mesures pour les entreprises et les indépendants qui souffrent de cette crise énergétique, comme le report du versement des cotisations sociales, le chômage temporaire énergie, le droit passerelle temporaire, des régimes temporaires de ristourne pour les cotisations sociales, et un moratoire sur les faillites. Dans les circonstances actuelles exceptionnelles, je donne la priorité au soutien des indépendants et des PME.